

L'HORROR TORNA A SITGES

La vintena porta del fantàstic

Durant deu dies, del 2 a l'11 d'octubre, l'horror i la fantasia envaeixen Sitges. El seu Festival de Cinema Fantàstic, que compleix vint anys, ha portat enguany, a més del ja habitual gruix de pel·lícules, una magnífica exposició, feta amb la col·lecció de Luis Gasca, sobre la criatura del doctor Victor Frankenstein. ¡Que per molts anys ens terroritzis, Sitges!

Carles Singla

DOMÈNEC UMBERT

El Festival de Cinema Fantàstic de Sitges fa vint anys. Quatre lustres omplint d'horror i fantasia les platges, els carrers i els dos cinemes de la que els romans van batejar Blanca Subur. Amb l'avantatge de la seva proximitat a Barcelona, mal que sigui amb la tortura de les costes de Garraf per als que hi van en cotxe, i amb un públic fidel ja de molts anys, el festival és una cita obligada per als amants del cinema.

Aquest any, les pluges i les tempestes pels primers dies d'octubre han buidat una mica més Sitges dels turistes que mantenen la calidesa de l'estiu quan ja comença la tardor. Al mateix temps, i com ja ho va destacar **Robert Wise**, president de l'Acadèmia de les Arts Escèniques nord-americana i convidat d'excepció del Festival, la tempesta que va acompanyar la sessió inaugural, amb gran concert de llamps i trons, era un marc molt adequat per un esdeveniment com aquest.

El vintè aniversari coincideix també amb el cinquè any de l'actual equip directiu, encapçalat per **Joan Lluís Goas**. Després d'encarar-se amb un deteriorat Festival de Sitges, han aconseguit redreçar i afiançar-ne la trajectòria fins a convertir-lo, segons ells mateixos, en el Festival de tot l'estat que fa més coses amb menys pressupost. Un pressupost que aquest any arriba als trenta milions i que compta amb la Generalitat de Catalunya —Departament de Cultura— com a principal patrocinador. A més dels vint milions en què es xifra la seva aportació, aquest departament facilita al Festival les seves oficines a Barcelona —al Servei de Cinematografia de la Generalitat— i li deixa la pròpia seu per a les conferències de premsa de presentació.

El departament de Comerç i Turisme ha realitzat una aportació de dos milions i mig, igual a la de l'Ajuntament de Sitges, i la Diputació de Barcelona xifra la seva participació al vol-

DOMÈNEC UMBERT

Sitges: el festival que fa més coses amb menys pressupost.

tant del milió i mig. La novetat d'enguany en l'apartat de la finançació és la presència de Casinos de Catalunya, S.A., com a *sponsor*, amb un total de cinc milions. **Joan Lluís Goas**, director del Festival, va voler destacar en la conferència de premsa de presentació que és la primera vegada que una empresa privada confia en el Festival amb una col·laboració econòmica important.

La criatura

La gran novetat d'aquesta edició ha estat l'exposició retrospectiva sobre el personatge de Frankenstein. Instal·lada al Palau Miramar, i creada en base a l'extensa col·lecció d'objectes i material gràfic del crític i escriptor **Luis Gasca**, ha estat batejada «Frankie Goes to Sitges», parafrasejant el nom d'un grup sense res a veure amb el cinema fantàstic, encara que a voltes espaordidor. Dins el recinte es fan projeccions en vídeo d'una llarga sèrie de pel·lícules amb la criatura del doctor Frankenstein com a protagonista. La voluntat de l'equip directiu és que aquesta sigui la primera d'una sèrie d'exposicions retrospectives, a celebrar cada any, que complementin el festival fora del recinte dels cinemes.

La que va ser novetat del dinovè festival, el complex «Brigadoon», s'ha afiançat aquest any. Anomenat així en honor de Vincente Minelli, mort l'estiu de l'any passat, està situat als jardins del cinema Retiro, nucli de les projeccions, i inclou bar amb terrassa, llibreria, passes de films en vídeo — a l'interior i l'exterior— i estands d'ex-

posició. Al Brigadoon es poden veure una llarga sèrie de títols, molts dels quals van ser doblats a la seva estrena, mentre que ara es passen amb subtítol o en versió original, de *Modern Times* a *Blade Runner*.

També per tercer any es celebra paral·lelament al festival, el mercat internacional del cinema Exit. Igualment patrocinat pel Departament de Cultura en la Generalitat, enguany ha canviat el seu director de **Paco Poch** a **Carles Duran**, antic «enfant terrible» de l'Escola de Barcelona. Exit està situat a l'Hotel Galipoli i és un punt de reunió de compradors i venedors. En aquest cas, el venedors són els productors que disposen de sales de projeccions per a mostrar les seves mercaderies. Els objectius d'Exit es volen ampliar, en paraules de **Carles Duran**, a «ser un lloc de trobada d'on sorgeixin nous projectes, s'obrin nous mercats i es potencin les noves tecnologies». Per això el mercat es subtitula «El món del cine pel cine i la TV satèl·lit».

La competició

L'any passat, el conjunt de pel·lícules que es podien veure a Sitges, revestien un interès excepcional. A part de *Blue Velvet*, de **David Lynch**, que va resultar guanyadora, en competició hi havia l'últim film de **Stuart Gordon**, que va vèncer el 85, *Psicosis III*, de **Tony Perkins**, *La matanza de Texas II*, de **Tober Hooper** i, en la secció informativa, *Aliens*, *Cortocircuito*, *Golpe en la pequeña China* o *La mosca*, els últims films de quasi tots els grans noms del cinema fantàstic d'avui dia.

Frankie goes to Sitges

Laboratori inclòs

El Palau Miramar, que, com el seu nom indica, domina una enorme extensió de blau des del turó que separa la platja del port, està en fase de restauració per acollir un museu. Entretant, s'hi ha instal·lat Frankenstein.

El jardí s'ha omplert de margarides de plàstic, totes igual, i alguna vella làpida treu el nas entre la terra. A l'interior, la increíble col·lecció de **Luis Gasca** agrupa, a la planta superior, una extensa mostra de la repercussió que la criatura nascuda de la ment de **Mary Shelley** ha tingut, a partir del seu pas al cel·luloide, en tots els camps de les publicacions. Cartells, tant

de films com de publicitat, còmics, revistes, moda i, sobretot, moltes pel·lícules han recreat la imatge del monstre fins a transportar-lo de la novel·la gòtica del segle XIX a l'imaginari col·lectiu del segle XX.

Una ambientació del laboratori del doctor Frankenstein, la filmografia i una àmplia i variada gamma de reproduccions del monstre en tots els volums, completen l'exposició. La filmografia permet, a més, descobrir que el primer Frankenstein data del 1910, i que encara n'hi ha dos més fins arribar al 1931, a la versió de **James Whale** que immortalitzaria Frankie sobre l'estatura colossal de **Boris Karloff**.

El Frankenstein de **Whale**, i nou pel·lícules més, que inclouen *Bride of Frankenstein*, *Son of Frankenstein*, *The Rocky Horror Picture Show*. El esperitu de la colmena o Gothic, entre altres, es poden veure en vídeo a l'exposició i formen el complement d'aquesta i de la programació de Sitges. □

La coincidència de totes aquestes obres l'any passat i el fet que ja són pocs els directors que fan una pel·lícula a l'any, ha fet que el nivell global de les pel·lícules d'enguany en aquestes seccions no tinguin, almenys per al gran públic, la mateixa força d'atracció.

No obstant això, els amants de la sang, el fetge, la viscositat i la serra mecànica, van poder gaudir de valent la nit de la inauguració amb *Evil Dean II*. Segona part del film que es va retitular a l'Estat espanyol *Posesión Infernal*, en reprèn els mateixos escenaris i el protagonista masculí per narrar una història de diables deixats anar i morts insidiosos on els trèvel·lins fuetejats pel bosc i l'interior de la casa arriben a convertir-se en protagonistes. **Sam Reimi**, el seu director, amb només tres pel·lícules, sembla determinat a convertir-se en un dels homes forts del cinema de terror, sang i fetge.

A la secció competitiva, de la qual forma part *Evil Dead II*, es podran veure aquest any un total de quinze títols. Hi ha participació de països com Dinamarca, amb *Mandem I Manen*, d'Erik Clausen i *Et Skud Fra Hjertet*, de Kristian Levring; Holanda, amb *Abel*, d'Alex van Warmerdam; Hong Kong, amb *A Chinese Ghost Story*, de Xing Siu Tung, o Hongria, amb *Holt volt, holt nem volt*, de Gyula Gazdak.

La participació més nombrosa, com és propi, correspon als Estats Units, amb set films. Entre ells destaquen *The Bedroom Window*, que es titularà aquí *Falso testigo*, de Curtis Hansom, interpretada per Steve Guttenberg, Elizabeth McGovern i Isabelle Huppert;

La il·lusió per la feina

Joan Lluís Goas, director del Festival

El Festival de Cinema Fantàstic de Sitges va tenir, durant els seus primers quinze anys, el mateix equip directiu. L'edició de 1983 va suposar un canvi que ha comportat el progressiu rellançament del Festival. Joan Lluís Goas va passar a ser-ne el director i aportar-hi joventut, il·lusió i idees.

—Aquest any se'n compleixen cinc des que l'actual equip directiu es va fer càrrec del Festival. ¿Quin balanç feu d'aquesta nova etapa que es va obrir el 1983?

—Fa cinc anys el Festival de Sitges es ressentia de la falta d'idees. Quinze anys és un període de temps molt important i la continuïtat de tot aquest temps va portar a una davallada. Potser, la diferència més important i el que ha marcat aquesta nova etapa ha estat la il·lusió, l'empena re-

novada amb feina i idees que s'ha donat al Festival de Sitges per superar la caiguda que havia tingut.

—¿Dins d'aquesta política s'inclourien les novetats com el complex «Brigadoon» o l'exposició sobre Frankenstein, la gran novetat d'aquest any?

—Exacte. Sobretot, la idea de fer cada any una exposició retrospectiva va encaminada a reforçar el Festival amb un element cultural paral·lel que el potencia al mateix temps. En aquest cas, creiem que el mite de Frankenstein, que va passar de la literatura al cinema, reunia tots els elements necessaris per fer una bona exposició en què a més, es pot trobar quasi de tot allò relacional amb Frankenstein. Des de l'apartat gràfic, amb la influència que ha tingut sobre aspectes com la

The Rosary Munders, de Fred Walton, amb un duel interpretatiu entre Donald Sutherland i Charles Durning, i, sobretot, *Robocop*, de l'holandès Paul Verhoeven. Inclosa a darrera hora a la secció competitiva, aquesta història d'una criatura mig robot mig policia està trencant les taquilles dels EUA i serà la pel·lícula que clausurarà el certamen de Sitges.

França té dues pel·lícules a concurs,

l'una *Gandahar*, de dibuixos animats, i l'altra, *Jenatsch*, és una coproducció amb Suïssa dirigida per Daniel Schmidt. També d'Itàlia es podran veure dues pel·lícules, *Graveyard Disturbance*, de Lamberto Bava, fill de Mario Bava, i un altre dels homes forts de la putrefacció cinematogràfica, de qui hem pogut veure recentment *Demons*. L'altre film, *Julia and Julia*, produït per la RAI, és el primer llarg-

tra **LA NEGRA**
 José Cardoso Pires
**BALADA DE LA PLATJA
 DELS GOSSOS**

EDICIONS DE LA MAGRANA

Subscriu-te
 per telèfon
 331 64 82

Una publicació mensual per a tots els
 xiquets i les xiquetes valencians.
 Ara, també als quioscs.

¡De nou, al carrer!

CAMACUC

moda, el còmic o les joguines, fins a la reproducció del laboratori de Victor Frankenstein o una sèrie de monstres de grandària natural. I, a més, projeccions de dues pel·lícules diàries amb Frankenstein com a tema.

—¿Com es realitza, actualment, la selecció de pel·lícules a competició?

—Comença a principis d'any, establint contactes amb les productores que fan gènere fantàstic, i després a partir de Festivals o viatges concrets per visionar pel·lícules determinades, se'n fa una primera selecció, al voltant de vint-i-cinc títols, en començar l'estiu. D'aquestes, en surt el nombre final que, com en els vins, depèn de l'any que hi hagi o no una bona collita. Hi ha anys en què hi ha més sort

i es pot presentar una millor selecció que no en d'altres. També lligat amb aquest aspecte hi ha el fet que aquest any no hi ha cap pel·lícula catalana ni espanyola a concurs.

—¿I quin és el plantejament de la secció informativa?

—La secció informativa, en canvi, té dos propòsits. L'un és acollir aquelles pel·lícules recents, que pels motius que sigui no volen entrar en competició, i l'altre és donar a conèixer pel·lícules, que ja estan relativament passades, però que no s'arribaran a estrenar comercialment.

—¿El gran problema del Festival és l'aforament?

—Bé, el cinema Retiro té una capacitat acceptable, al voltant dels 700

seients, encara que vora 200 són entre llotges i amfiteatre. Però, tenint 125 abonaments venuts, més 150 periodistes acreditats, més un nombre important de convidats i autoritats, ens trobem que queda molt poc espai per al públic. No obstant això, en totes les sessions es posa a la venda un mínim de cinquanta entrades.

D'altra banda, el Casino Prado, el segon cinema del Festival, que té un aforament d'unes 650 butaques, es reserva íntegrament per al públic, i una petita part de premsa.

—Al Casino Prado també s'han fet millores, aquest any.

—Sí, per a aquesta edició ha estat reformat, s'hi ha incorporat el so Dolby, i s'han canviat la pantalla i l'equip de projecció. Hi ha les mateixes oportunitats per a veure pel·lícules que al Retiro, i l'única diferència és que aquest any encara no hem pogut incorporar també al Prado la producció simultània que, per només quatre títols, representa una despesa excessiva. □

Cartell anunciador del XX Festival.

metratge filmat en sistema de televisió d'alta definició. Presentat a l'últim festival de Venècia, compta amb **Kathleen Turner**, **Sting** i **Gabriel Byrne** com a intèrprets.

Finalment, la britànica *Hellraiser* és el debut darrere la càmera de **Clive Barker**, escriptor especialitzat en el gènere de terror. Basada en una sanguinària novel·la d'ell mateix, serà la penúltima pel·lícula a concurs a projectar-se.

Sis pel·lícules conformen la secció informativa. En destaquen *The Believers*, l'últim treball de **John Schlesinger**, amb **Martin Sheen** enfrontant-se a la màgia negra i el vudú; *Heaven*, de **Diane Keaton**, un film-document sobre el cel, i *Home for the Brave*, filmació d'una actuació de **Laurie Anderson** dirigida per ella mateixa.

Retrospectiva

La secció retrospectiva es divideix aquest any en dos apartats. El primer, d'homenatge a **Jack Arnold**, que serà present al festival, inclou cinc títols tan deliciosos de recuperar com *Creature of the black lagoon* (La mujer y el monstruo), *Revenge of the Creature*, *It Came From Outer Space*, *Tarantula* i *The Incredible Shrinking Man* (El increíble hombre menguante).

El segon apartat, titulat «20th Fantasy Fox», juga amb el nom de la productora dels focus i el vintè aniversari del festival per oferir una selecció, naturalment de vint pel·lícules. Aquests films, tots en còpia nova i versió original amb subtítols, abracen d'*El diablo dijo no*, d'**Ernst Lubitsch**, del 1943, a *Alien*, de **Ridley Scot**, del 1980. En-

mig, *Ultimatum a la tierra*, de **Robert Wise**, i *Viaje Alucinante*, de **Richard Fleisher**, ambdós presents a Sitges, i una sèrie de títols fantàsticament suculents.

Finalment, tres sessions especials permetran de retrobar *White Zombie*, *The Little Shop of Horrors* i *Camelot*. La primera, amb **Bela Lugosi** i música de **Xavier Cugat**, és la primera aproximació del cinema al mite dels morts vivents, la segona és la versió original de **Roger Corman** de la història que, convertida en musical, ha portat ara a les nostres cartelleres els **Dagoll Dagom** en teatre i **Frank Oz** en cinema. Per últim *Camelot*, de **Joshua Logan**, és un musical sobre el Rei Artús i els seus cavallers, que serà presentat a Sitges per **Vanessa Redgrave** i **Franco Nero**. Ambdós es van conèixer en el rodatge d'aquest film, es van casar, es van separar, i s'han tornat a ajuntar després que Vanessa Redgrave digués a Timothy Dalton, el seu últim company, que si ell acceptava de fer de James Bond, ella tornava a llegir Trotski.

Teresa Gimpera, la inoblidable mare de la nena obsesionada per Frankenstein a *El espíritu de la colmena*, encapçala els noms del jurat. Junt amb ella, **Luis Gasca**, artífex de l'exposició sobre el monstre, l'historiador i col·leccionista cinematogràfic **Forrest J. Ackerman**, l'escriptor britànic **Dennis**

Gifford i Bernard Majani, productor i distribuïdor francès, seran els encarregats de decidir els premis. N'atorguen un total de nou: millor pel·lícula, director, actor, actriu, efectes especials, guió, fotografia, banda sonora i curt-metratge. A més a més, el jurat de la crítica internacional concedirà un premi especial.

Sitges, als seus vint anys, és ja un festival clàssic però que no ha perdut

la voluntat d'oferir coses noves. Així ho va dir el conseller de Cultura, **Joaquim Ferrer**, que va destacar també, a la presentació del Festival, que aquest «ha ajudat a mantenir l'interès pel cinema d'una època difícil que, amb la indústria reconvertida, torna a créixer». I el festival de Sitges, que el 1992 complirà un quart de segle d'existència, pot arribar a ser olímpicament fantàstic —i terrorífic. □

De deu països participants en la primera edició, es va anar pujant fins arribar als disset de 1972, just un any després que el Festival passés a ser competitiu. Des de llavors van quedar establertes les tres seccions que ja s'han fet tradicionals: competitiva, informativa i retrospectiva. En aquesta última, s'han inclòs els nombrosos homenatges que el Festival ha anat retent a totes les grans figures del gènere fantàstic, sense limitar-se a directors i abastant també tècnics d'efectes especials, com **Ray Harryhausen** o maquiadors com **Roy Ashton**.

Al llarg dels anys, la proporció de països participants evoluciona cap a un major nombre de produccions americanes, en detriment, sobretot, de les de països de l'est com Txecoslovàquia o Iugoslàvia, i amb les notes exòtiques de films de Corea del Sud, estats africans o Hong Kong.

En les edicions més recents, però, el premi ha estat per a dues pel·lícules nord-americanes, *Blue Velvet*, de **David Lynch**, l'any passat i *Reanimator*, de **Stuart Gordon**, fa dos anys, i per una d'anglesa, *En companyia de lobos*, de **Neil Jordan**, l'any 1984.

Fa cinc anys, amb el canvi de l'equip directiu, es va prescindir del terror en el nom del Festival, que ha quedat simplement en cinema fantàstic. També la intervenció del Departament de Cultura de la Generalitat, que passa a convertir-se en patrocinadora del Festival, determina un afermament en el plantejament i un progressiu augment del pressupost que permet endegar iniciatives més ambicioses.

Més convidats, millors pel·lícules, i atractius suplementaris, com el complex Brigadoon o l'exposició retrospectiva iniciada aquest any amb el tema de Frankenstein, augmenten l'atractiu d'un Festival que, als vint anys, està ben afiançat però encara creix. □

DEL 68 AL 87

Vint anys d'història

Nascut en un any particularment revolucionari i sense ser competitiu, el Festival de Sitges ha evolucionat amb el reflex a les seves cartelleres de la producció mundial del gènere cada any. Al temps, ha recuperat els grans títols i els grans noms de la història del cinema fantàstic i el terror.

Carles Singla

El 1968 va ser un any que va aixecar força polseguera, fins al punt que alguns festivals, com Canes, van veure com aquesta enfosquia les seves pantalles. Un any abans, a Sitges, l'Ajuntament havia encarregat a **Antoni Kirchner** i **Pere Fages** crear una manifestació entorn del cinema que servís per a potenciar la ciutat quan els turistes ja acabaven de marxar. Fages recorda ara, en un article al catàleg del Festival, les dificultats travessades fins a trobar un tema tan neutre com unes Jornades d'Escoles de Cinema que satisfessin Ministeri i Ajuntament. El certamen, que va tenir **Romà Gubern** de moderador, va permetre visionar films en Super-8 de **Polanski** o **Skolimowski** i, com ja es va anar preveient, la cosa va acabar en corregudes i pinyes dels grisos.

Tot i així, l'any següent, amb un plantejament nou i internacionalista, naixia veritablement la Primera Setmana Internacional de Cinema Fantàstic i de Terror de Sitges, seguint una mica les petjades d'un festival dedicat a la ciència-ficció que es celebrava a Trieste (Itàlia).

La nit del 28 de setembre de 1968, tres curt-metratges de **Georges Méliès** i *Aelita*, una pel·lícula russa del 1924, obrien el foc d'un Festival que encara no era competitiu. La primera edició va comptar sobretot amb la recuperació de clàssics totals del fantàstic com *Metropolis*, *El gabinet del doctor Caligari*, *Nosferatu* o *Las aventuras del Baron de Munchhausen*. La sessió de clausura va portar la primícia d'*El baile de los vampiros*, de **Roman Polanski**, que, amb la malaguanyada Sharon Tate, feia una desmitificació dels vampirs rematadament divertida.

Unió de Periodistes. **UP** Associació del País Valencià

PREMIS LLIBERTAT D'EXPRESSIONI 1987 DE LA UNIÓ DE PERIODISTES DEL PAÍS VALENCIÀ A VICENT VENTURA I LA REVISTA «SAÓ»

SOPAR D'ENTREGA DELS PREMIS, DIMECRES, DIA 21 D'OCTUBRE, AL RESTAURANT LES GRAELLES DE VALÈNCIA

- VENDA DE TIQUETS (2000 ptes.):
- LLIBRERIA ÈPOCA, carrer de la Pau, 19. Tel. 332 30 58.
- LLIBRERIA TIRANT LO BLANC, carrer d'Arts Gràfiques, 8. Tel. 361 00 48.
- CAFÈ LISBOA.
- LOCAL DE LA UNIÓ DE PERIODISTES DEL PAÍS VALENCIÀ, Aparici i Guijarro, 10. Tel. 332 02 75. 46003 València.